

ส่วนที่สอง: บทความเรื่อง

“ดัชนีความก้าวหน้าของคนปี 2560: เครื่องมือวัดความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด”

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) เป็นดัชนีรวม (Composite index) ที่สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNDP) ได้พัฒนาและจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2546 เพื่อใช้ในการประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาคนในระดับจังหวัดของประเทศไทย และจัดทำอีก 3 ครั้ง ในปี 2550 ปี 2552 และปี 2557 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รับโอนภารกิจการจัดทำดัชนีความก้าวหน้าของคนในปี 2558 และดำเนินงานทบทวนและปรับปรุงดัชนีดังกล่าวให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด ทำให้จังหวัดต่างๆ ได้ทราบสถานะและจุดเด่นจุดด้อยของตนเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ อันจะนำไปสู่การใช้ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดให้ดีขึ้นต่อไป

แนวคิดและการพัฒนาการของดัชนีความก้าวหน้าของคน

- **จุดเริ่มต้น** ในปี 2546 UNDP ได้พัฒนาดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด โดยให้นำแนวคิดและวิธีการคำนวณดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index - HDI) ของ UNDP มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาดัชนี HAI ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยยึดกรอบแนวคิดการพัฒนาคนที่ครอบคลุมการมีสุขภาพที่ดี มีการศึกษา มีชีวิตการทำงาน มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นในชุมชนที่มีความปลอดภัย มีการคมนาคมที่สะดวกปลอดภัยและเข้าถึงการสื่อสารอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งจากกรอบแนวคิดดังกล่าวได้ใช้เป็นกรอบกำหนดองค์ประกอบของดัชนีความก้าวหน้าของคน ประกอบด้วย 8 ดัชนีย่อยคือ (1) ด้านสุขภาพ (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านชีวิตการทำงาน (4) ด้านรายได้ (5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน (7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ (8) ด้านการมีส่วนร่วม มีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 40 ตัว

- **การจัดทำดัชนี HAI ในปี 2558** สศช. ได้รับโอนการจัดทำดัชนี HAI เป็นครั้งแรก และจัดทำทุก 2 ปี โดยยังคงยึดกรอบแนวคิด HAI ของ UNDP และได้มีการทบทวนตัวชี้วัด 40 ตัวที่ UNDP ใช้จัดทำในปี 2557 ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดจำนวน 7 ตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความต่อเนื่องและมีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของข้อมูลระดับจังหวัดที่สะท้อนการพัฒนาคนในด้านต่างๆ ได้อย่างดี

- **การจัดทำดัชนี HAI ในปี 2560** สศช. ได้มีการทบทวนการจัดทำดัชนี HAI โดยประมวลแนวคิดการพัฒนาคนองค์ประกอบ/มิติของการพัฒนาคน ตัวชี้วัด เทคนิคในการ

เปรียบเทียบดัชนีย่อย และตัวชี้วัด HAI ปี 2558 และปี 2560

ดัชนีย่อย/ ตัวชี้วัด HAI ปี 2558	ดัชนีย่อย/ตัวชี้วัด HAI ปี 2560
① สุขภาพ 1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ) 2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วย (ผู้ป่วยใน) (%) 3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%) 4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%) 5. ร้อยละของประชากรที่สูบบุหรี่ (%) 6. ร้อยละของประชากรที่ออกกำลังกาย (%) 7. จำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน (คน)	① สุขภาพ 1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ) 2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วย (ผู้ป่วยใน) (%) 3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%) 4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)
② การศึกษา 8. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี) 9. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%) 10. ค่าเฉลี่ยหาอ่านปัญญา (IQ) ของเด็กอายุ 6-15 ปี 11. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	② การศึกษา 5. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี) 6. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%) 7. ค่าเฉลี่ยหาอ่านปัญญา (IQ) ของเด็กอายุ 6-15 ปี 8. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)
③ ชีวิตการทำงาน 12. อัตราการว่างงาน (%) 13. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%) 14. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%) 15. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน	③ ชีวิตการทำงาน 9. อัตราการว่างงาน (%) 10. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%) 11. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%) 12. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน
④ รายได้ 16. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท) 17. สัดส่วนประชากรยากจน (%) 18. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%) 19. ค่าดัชนีความไม่เสมอภาคของรายได้ (ดัชนีจินี)	④ รายได้ 13. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท) 14. สัดส่วนประชากรยากจน (%) 15. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%) 16. ค่าดัชนีความไม่เสมอภาคของรายได้ (ดัชนีจินี)
⑤ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 20. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%) 21. ร้อยละของครัวเรือนที่มีตู้เย็น (%) 22. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน) 23. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%) 24. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	⑤ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 17. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%) 18. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน) 19. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%) 20. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)

คำนวณดัชนีรวม (Composite index) ประเมินจุดเด่นจุดด้อยของการจัดทำดัชนี HAI ปี 2558 รวมทั้งมีการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับพื้นที่และส่วนกลางเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบของดัชนี HAI สำหรับใช้ในปี 2560 โดยยังคงยึดกรอบแนวคิดการพัฒนาคนและมีดัชนีย่อย 8 ด้าน เหมือนเดิม โดยแต่ละด้านมีการเลือกใช้ตัวชี้วัดที่มีผลกระทบต่อคนโดยตรง มีจำนวนตัวชี้วัดไม่มาก 4 ตัวเท่ากันในแต่ละด้าน รวมทั้งสิ้น 32 ตัวชี้วัด เพื่อใช้วิธีการคำนวณดัชนีรวมโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก ซึ่งจะทำให้ค่าคะแนนของดัชนีย่อยแต่ละด้านสามารถเปรียบเทียบกันได้

วิธีการคำนวณ HAI และข้อมูลที่ใช้

วิธีการคำนวณดัชนี HAI ปี 2560 ไม่มีการถ่วงน้ำหนักทั้งในระดับตัวชี้วัด ในระดับดัชนีย่อย และดัชนีรวม โดยข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณดัชนี HAI ปี 2560 เป็นข้อมูลตัวชี้วัดระดับจังหวัด (77 จังหวัด) ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในปี 2559 (จำนวน 21 ตัวชี้วัด) และเป็นข้อมูลในปี 2558 จำนวน 11 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสูตรการคำนวณ มีดังนี้

สูตรการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดของแต่ละจังหวัด

สำหรับตัวชี้วัดที่มีความหมายเชิงบวก ใช้สูตร

$$\text{คะแนนตัวชี้วัด} = \frac{\text{ค่าตัวชี้วัด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}$$

สำหรับตัวชี้วัดที่มีความหมายเชิงลบ ใช้สูตร

$$\text{คะแนนตัวชี้วัด} = 1 - \left[\frac{\text{ค่าตัวชี้วัด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}} \right]$$

สูตร ค่าคะแนนดัชนีย่อย HAI (แต่ละด้าน 8 ด้าน)

$$= \frac{(\text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 1} + \text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 2} + \text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 3} + \text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 4})}{4}$$

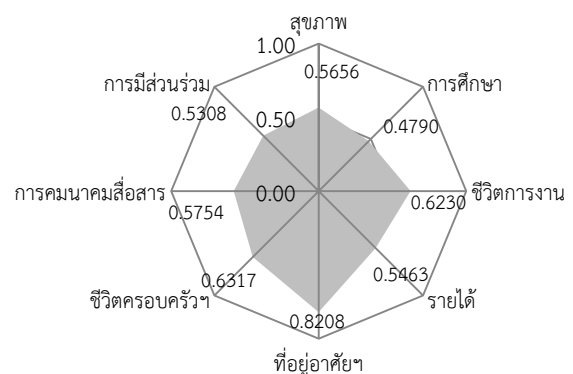
สูตร ค่าคะแนนดัชนีรวม HAI = ค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนดัชนีย่อย 8 ด้าน

ความก้าวหน้าการพัฒนาคน ปี 2560

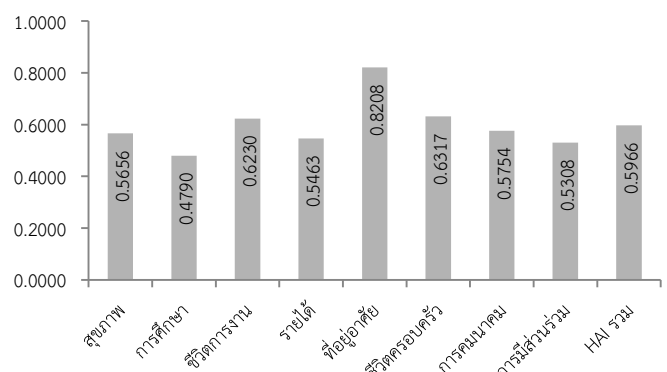
• ในภาพรวมของประเทศ การพัฒนาคนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมีความก้าวหน้ามากที่สุด แต่ด้านการศึกษาก้าวหน้าน้อยที่สุด โดยค่าดัชนีการพัฒนาคนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมเท่ากับ 0.8208 รองลงมาคือ ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ด้านชีวิตการทำงาน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนด้านการศึกษาที่มีความก้าวหน้าน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 0.4790

6 ชีวิตครอบครัวและชุมชน	6 ชีวิตครอบครัวและชุมชน
25. เด็กที่ประสบภาวะยากลำบาก (ต่อประชากรแสนคน)	
26. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)	21. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)
27. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)	2.2 ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)
28. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	23. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)
29. การแจ้งความคดี ชีวิตร่างกาย เพศและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อประชากรแสนคน)	24. การแจ้งความคดี ชีวิตร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อประชากรแสนคน)
30. การจับกุมคดียาเสพติด (ต่อประชากรแสนคน)	
7 การคมนาคมและการสื่อสาร	7 การคมนาคมและการสื่อสาร
31. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	25. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)
32. จำนวนยานยนต์จดทะเบียน (ต่อประชากรพันคน)	
33. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	26. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)
34. ร้อยละของครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ (%)	
35. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	27. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)
36. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	28. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)
8 การมีส่วนร่วม	8 การมีส่วนร่วม
37. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. (%)	29. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559 (%)
38. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	30. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)
39. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	31. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)
40. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)

ดัชนีย่อยการพัฒนาคนในภาพรวมประเทศ ปี 2560

ดัชนีย่อย HAI ปี 2560

• **ระดับภาค** ภาคกลางมีความก้าวหน้ามากที่สุด ส่วนภาคใต้มีความก้าวหน้าน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาดัชนี HAI ในระดับภาค โดยแบ่งเป็น 4 ภาค คือ ภาคกลาง (ไม่รวม กรุงเทพมหานคร) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ พบว่า **ภาคกลางมีค่าดัชนี HAI มากที่สุด** เท่ากับ 0.6111 เนื่องจากมีการพัฒนาคนใน 5 ด้านมากกว่าภาคอื่นๆ คือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านชีวิตการงาน ด้านรายได้ และด้านการคมนาคม และการสื่อสาร ส่วนภาคที่มีค่าดัชนี HAI รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ซึ่ง**ภาคใต้มีดัชนี HAI น้อยที่สุด** คือ 0.5598 โดยมีการพัฒนาด้านชีวิตการงานและด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนน้อยที่สุด

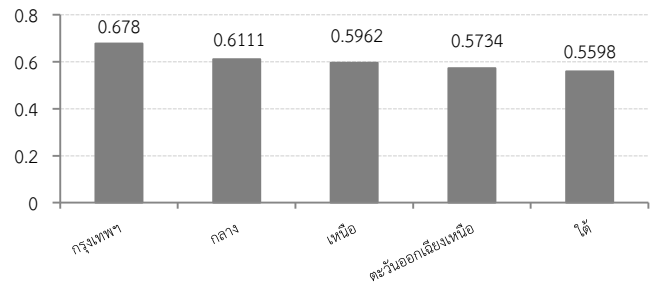
เมื่อพิจารณาการพัฒนาคนในแต่ละภาค พบว่าทุกภาคมีการพัฒนาคนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมากที่สุด ขณะที่ภาคกลางมีการพัฒนาคนด้านการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ส่วนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีการพัฒนาคนด้านการศึกษาน้อยที่สุด สำหรับกรุงเทพมหานคร มีความก้าวหน้ามากกว่าภาคอื่นโดยเฉพาะด้านการศึกษาด้านชีวิตการงาน ด้านรายได้ และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร แต่ยังมีปัญหาด้านการมีส่วนร่วม

• ระดับจังหวัด

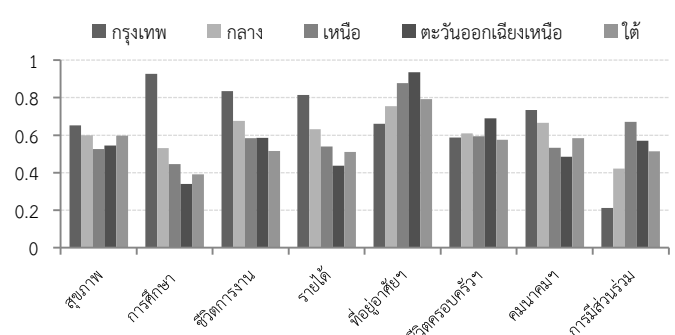
5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ **ภูเก็ต พระนครศรีอยุธยา ลำพูน นนทบุรี และกรุงเทพมหานคร** เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าการพัฒนาคนในแต่ละด้าน พบว่าทั้ง 5 จังหวัดมีความก้าวหน้าด้านชีวิตการงาน ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ค่อนข้างสูง คือ มีค่าดัชนีเกินกว่า 0.6 มีความก้าวหน้าด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนในระดับปานกลาง จนถึงค่อนข้างสูงโดยมีค่าดัชนีเกินกว่า 0.5 ในทางตรงกันข้ามด้านการมีส่วนร่วมมีความก้าวหน้าน้อยมากคือ ค่าดัชนีต่ำกว่า 0.3

5 จังหวัดก้าวหน้าน้อยที่สุด คือ **แม่ฮ่องสอน นราธิวาส ชัยนาท ปัตตานี และสระแก้ว** ทั้ง 5 จังหวัดมีความก้าวหน้าด้านการศึกษาและรายได้น้อยมาก โดยมีค่าดัชนีด้านการศึกษายู่ระหว่าง 0.1190-0.3303 (ค่าเฉลี่ยประเทศ 0.4790) และด้านรายได้ 0.2760-0.4323 (ค่าเฉลี่ยประเทศ 0.5463)

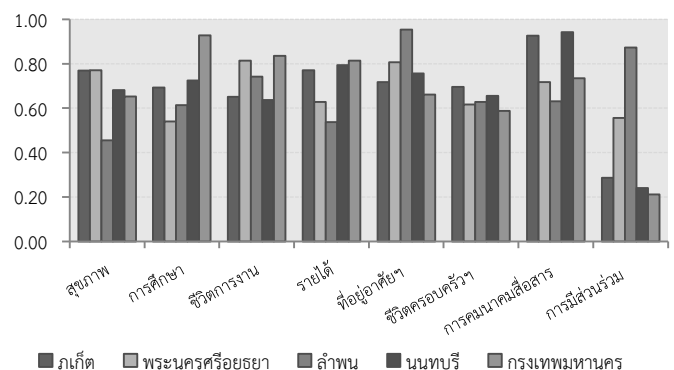
ดัชนี HAI รายภาคและประเทศ ปี 2560

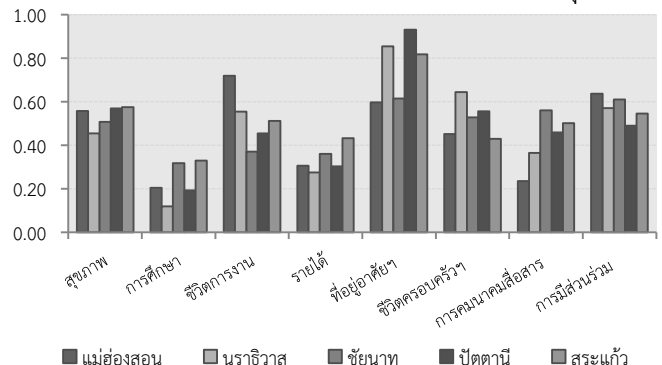
ดัชนีย่อย HAI จำแนกตามภาคและกรุงเทพมหานคร ปี 2560

ค่าดัชนีย่อย 8 ด้านของ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนมากที่สุด

ค่าดัชนีย่อย 8 ด้านของ 5 จังหวัดที่ความก้าวหน้าพัฒนาคนน้อยที่สุด

5 จังหวัด ที่มีดัชนี HAI ย่อยสูงที่สุด

สุขภาพ	ระนอง บึงกาฬ อยุธยา ปทุมธานี ภูเก็ต
การศึกษา	กทม. ชลบุรี นนทบุรี ภูเก็ต นครปฐม
ชีวิตการทำงาน	กทม. ชลบุรี อยุธยา ระยอง ลำพูน
รายได้	กทม. สมุทรสาคร นนทบุรี ภูเก็ต สมุทรปราการ
ที่อยู่อาศัย	ร้อยเอ็ด สกลนคร อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ บึงกาฬ
ชีวิตครอบครัว	สมุทรปราการ สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู สมุทรสาคร
คมนาคมและการสื่อสาร	นนทบุรี ภูเก็ต ปทุมธานี สมุทรสาคร ชลบุรี
การมีส่วนร่วม	ลำพูน น่าน พะเยา ลำปาง สุโขทัย

5 จังหวัด ที่มีดัชนี HAI ย่อยน้อยที่สุด

สุขภาพ	สุรินทร์ อ่างทอง เลย นครนายก พะเยา
การศึกษา	นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน หนองบัวลำภู ตาก
ชีวิตการทำงาน	สุโขทัย พังงา ชัยนาท สตูล อุตรดิตถ์
รายได้	นราธิวาส ปัตตานี มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน อำนาจเจริญ
ที่อยู่อาศัย	ตราด แม่ฮ่องสอน ชัยนาท ชลบุรี สุราษฎร์ธานี
ชีวิตครอบครัว	สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อ่างทอง ราชบุรี นครนายก
คมนาคมและการสื่อสาร	แม่ฮ่องสอน ศรีสะเกษ นราธิวาส มุกดาหาร สกลนคร
การมีส่วนร่วม	สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร กทม. นนทบุรี

● **ดัชนีย่อยความก้าวหน้าของคนรายจังหวัด** เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสุขภาพ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด ได้แก่ ระนอง บึงกาฬ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และภูเก็ต เนื่องจากระนองและปทุมธานีมีจำนวนผู้ป่วยในน้อย บึงกาฬมีทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์น้อย พระนครศรีอยุธยามีประชากรที่มีคะแนนสุขภาพจิตค่อนข้างสูง และภูเก็ตมีประชากรที่พิการน้อย ส่วนจังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุด คือ สุรินทร์ อ่างทอง เลย นครนายก และพะเยา โดยสุรินทร์และอ่างทอง มีปัญหาทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาก เลยและนครนายกเกิดจากปัญหาด้านสุขภาพจิตและจำนวนผู้ป่วยในมาก พะเยามีประชากรที่พิการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

ด้านการศึกษา ด้านชีวิตการทำงาน ด้านรายได้ ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร พบว่า 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าสูงสุดเป็นกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงกัน คือ เป็นจังหวัดที่มีระดับรายได้สูง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา ระยอง ภูเก็ต นนทบุรี โดยด้านการศึกษาเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีปีการศึกษาเฉลี่ย การเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา และคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในระดับสูง ด้านชีวิตการทำงานเนื่องจากมีความครอบคลุมประกันสังคมสูงและมีการทำงานต่ำระดับต่ำ ด้านรายได้ กรุงเทพมหานครและนนทบุรีมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูง สมุทรสาครและสมุทรปราการมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้น้อย ส่วนภูเก็ตมีสัดส่วนประชากรยากจนต่ำ ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร นนทบุรี ปทุมธานี ภูเก็ตและชลบุรี มีประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตสูง ส่วนสมุทรสาครเนื่องจากมีการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนน้อย

ขณะที่ 5 จังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุดด้านการศึกษา ด้านรายได้ และการคมนาคมและการสื่อสารเป็นกลุ่มจังหวัดยากจนทางไกล ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน ตาก มุกดาหาร หนองบัวลำภู ทั้งนี้ จังหวัดที่มีความก้าวหน้าในในแต่ละด้าน พบว่ามีปัญหาที่แตกต่างกัน อาทิ ด้านการศึกษา นราธิวาส แม่ฮ่องสอน และตาก มีปัญหาด้านการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษาและปีการศึกษาเฉลี่ยต่ำ โดยนราธิวาสมีคะแนนทดสอบต่ำอีกด้วย ส่วนปัตตานีและหนองบัวลำภู มีปัญหาค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) และคะแนนทดสอบค่อนข้างต่ำ ด้านชีวิตการทำงาน สุโขทัยมีอัตราการว่างงานสูงร้อยละ (2.58%) และแรงงานมีประกันสังคมต่ำ (11.4%) อุตรดิตถ์มีการประสบอันตรายจากการทำงานสูง ส่วนพังงา สตูล ชัยนาทมีการทำงานต่ำระดับสูง ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ทุกจังหวัดมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้น้อย ขณะที่แม่ฮ่องสอนมีถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปีน้อย (29.6%)

ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีความก้าวหน้าสูงสุดเป็นกลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ร้อยเอ็ด สกลนคร อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ บึงกาฬ เนื่องจากมีครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองสูง และมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกค่อนข้างต่ำ ส่วนจังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุด คือ ตราด แม่ฮ่องสอน ชัยนาท ชลบุรี และสุราษฎร์ธานี โดยตราด แม่ฮ่องสอน และชัยนาทมีปัญหาด้านการประมงภัยธรรมชาติ ชลบุรีมีปัญหาครัวเรือนมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองน้อย และสุราษฎร์ธานีมีปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ สมุทรปราการ สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู สมุทรสาคร โดยส่วนใหญ่มีครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ส่วนจังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยสุด คือ สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อ่างทอง ราชบุรี และนครนายก โดยส่วนใหญ่เกิดจากการมีหัวหน้าครัวเรือนเดียวและมีผู้สูงอายุอยู่ลำพังคนเดียว ส่วนอ่างทองมีปัญหาอาชญากรรมสูง

ด้านการมีส่วนร่วม จังหวัดที่มีความก้าวหน้าสูงที่สุดอยู่ในภาคเหนือทั้งหมด คือ ลำพูน น่าน พะเยา ลำปาง สุโขทัย โดยลำพูนและลำปางมีการใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญมาก ส่วนน่าน พะเยา และสุโขทัยมีจำนวนองค์กรชุมชนมาก ขณะที่จังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลเนื่องจากมีลักษณะเป็นสังคมเมือง

ข้อคิดเห็นและการนำไปใช้ประโยชน์

จากรายงานจะเห็นว่าดัชนี HAI จะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาคอนโดยเฉพาะในระดับจังหวัด สะท้อนถึงจุดเด่นจุดด้อยในแต่ละด้าน ทำให้สามารถนำไปประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด และแผนงาน/โครงการต่างๆ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการบริหารและติดตามงานตามยุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัดที่มีสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ที่หลากหลายได้อย่างตรงจุด โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาจังหวัดที่มีความก้าวหน้าน้อยให้ทัดเทียมกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนให้ดีขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลและตัวชี้วัดด้านสังคมในระดับประเทศ ให้ความสำคัญน้อยกับการจัดทำข้อมูลในระดับจังหวัด จึงทำให้มีข้อจำกัดต่อการเลือกใช้ตัวชี้วัดในการจัดทำดัชนี HAI ซึ่งควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อมูล/ตัวชี้วัดในระดับจังหวัดให้มากขึ้นและมีความต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำดัชนี HAI ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคอนในระดับจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป